

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Sectio II. An & quomodo visiones Dei sint inæquales.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

est in aliis duabus personis; quia illa iam exhausta est quando in patre produxit verbum. Unde dico in l. lectionem esse productiuam verbi quando non est exhausta producendo verbum, quando autem est exhausta; nego illam esse productiuam verbi.

Solutio
tertiaz.

Ad tertiam Resp. esse omnino impossibile speciem Dei obiectiuam, in qua tanquam in medio prius cognito videatur Deus intuitiue, quia implicat creatura quæ contineat eminenter vel formaliter cognoscibilitatem, & perfectiones Dei. Sed species illa in qua tanquam in medio prius cognito videretur Deus vt est in se deberet continere formaliter vel eminenter perfectiones Dei, nam obiectum quod est medium prius cognitum; debet (vt dixi) continere hoc modo id quod in ipso cognoscitur (vt ostendi) ergo implicat huiusmodi species. Non est autem par ratio speciei tum impressæ, tum expressæ, quia in illis prius cognitis non videtur obiectum; impressa enim virtualiter tantum repræsentat, expressa est solum formalis similitudo, quia etsi non cognoscatur facit tamen cognoscentem formaliter, cum ergo perfectiones omnes Dei videantur in specie obiectiua debent etiam esse in ea necessario. In specie tum impressa, tum expressa non videtur perfectiones Dei sed per illas videntur ideoque non debent in illis esse.

Ad probationem igitur nego eum qui videt visionem Dei, vel eius speciem impressam, videre propterea Deum vt est in se, quia cognoscit Deum per propriam speciem tanquam per medium cognitum, non tanquam per principium effectiuum, vel formale cognitionis; cognoscere autem Deum per speciem propriam tanquam per medium cognitum, non est videre illum intuitiue. Deinde videt Deum eo modo quo repræsentatur per speciem tanquam per medium, non autem eo modo quo repræsentatur per speciem tanquam per similitudinem formalem aut virtualem, sed per illam speciem vt est medium prius cognitum non repræsentatur Deus vt est in se: ergo non videtur Deus vt est in se.

Ad quartam

Respond. probabilius esse, quod species expressa Dei non producit in intellectu speciem illam impressam sui ad memoriam, quia cum illa sit ex natura sua semper durans, inutile prius est vt aliquam sui speciem relinquat, cum per se ipsam faciat totum quod faceret species impressa. Deinde addo quod si relinqueret speciem aliquam impressam in intellectu, non cognosceretur Deus per illam intuitiue; quia cognosceretur per speciem propriam visionis, sed non per speciem propriam ipsius Dei; sicut ergo qui videret visionem Dei, Deum non videret intuitiue, sic qui videret per speciem visionis abstractiue solum videret Deum. Vtrum autem videret quidditatiue dicitur statim. Neq; par est ratio de alijs obiectis intuitiue cognitis quorum recordamur cognoscendo illa intuitiue; quia tunc in memoria vna est species propria obiecti, & altera visionis præteritæ in recordatione visionis Dei, nulla esse potest species propria Dei, sed solum visionis.

S. II.

Quenam sint visionis Dei prædicata propria.

Octo prædicata.

Vide illa excogitari posse plurima. Primò enim est cognitio certa & euidentis atque adeò perfectissime scientifica cui proinde nullus error subesse potest. Secundò est speculatiua simpliciter, & tamen extrinsecè practica cum ex ea nascatur amor, gaudium, &c. Tertiò est supernaturalis secundum substantiam, & ex obiecto, quia nulli creaturæ deberi potest vt ostendebam. Quarto iudicatiua est simul & apprehensiua, simplicissima tamen, & indiuisibilis. Quintò est immediata cum in ea per se ipsum videatur

Tom. I.

Deus, non autem per speciem alterius. Sextò est intuitiua quia videtur per eam Deus vt est in se ipso, non ad modum alterius. Septimò est quidditatiua; sic enim appellatur cognitio distincta quidditatis rei, Deus autem cognoscitur in ea quoad *quid est*, non confusè solum, sed distinctissime, vnde satis facile videtur posse solui questio de qua disputari solet contra Scotum. Vtrum sit possibilis cognitio Dei quidditatiua saltem in adæquata, quæ non sit intuitiua sed abstractiua. Nec enim rectè probari videtur esse impossibile huiusmodi cognitionem ex eo quod existentia sit de essentia Dei. Nam sicut vna pars essentiae considerari sine altera potest, vnum scilicet attributum sine altero, sic certum videtur, quod attributum quodlibet considerari potest, quin explicite consideretur existentia; vnde sequitur tantum, esse impossibile cognitionem Dei quidditatiua adæquatam, quin cognoscatur existentia, sed non sequitur esse impossibile cognitionem illam in adæquatam; præterquam quod cognitio esse potest abstractiua, quamuis attingat existentiam: Vera igitur ratio cur implicet cognitio Dei quidditatiua quæ sit abstractiua, est; quia cognoscere Deum abstractiue est cognoscere per speciem creaturæ, sed nulla creatura potest ostendere distinctè sed confusè tantum quid sit Deus, cum eius perfectio infinitè ab eo distet; ergo implicat cognitio abstractiua Dei quæ sit quidditatiua. Minor probatur, quia tunc cognitio quidditatis est confusa, quando fit per conceptus communes, non autem per conceptus proprios, cum autem Deus ex creaturis cognoscitur, cognitio hæc fit per conceptus tantum communes, non autem per proprios, ergo non potest esse cognitio distincta. Octauò ita est cognitio directa vt implicet eam esse reflexam supra se ipsam, vt fusè probabo, sect. 3.

SECTIO II.

An & quomodo visiones Dei sint inæquales inter se.

Certum est primo Dei visiones tripliciter dici posse inæquales. Primò, intensiue si vna Deum clarius attingat quam altera, atque adeò plures habeat gradus. Secundò indiuidualiter si vna eiusdem quidem sit speciei cum altera, sed substantialem tamen perfectionem habeat maiorem quam illa, non formalem eo quod non habeat aliud obiectum formale, sed materiale, eo quod attingat plura obiecta materialia. Tertiò specificè si essentialiter differat ab altera, & tantum conueniat in ratione visionis intuitiue Dei.

Triplex
inæqualitas
visionum.

Certum est secundo diuersitatem specificam visionum Dei ex duplici capite oriri posse. Primò ex eo quod habeant principia effectiua diuersa, v. gr. visio producta per intellectum Angelicum, & visio producta per intellectum humanum habent principia speciei diuersa. Secundò ex eo quod habeant obiecta speciei diuersa v. g. visio quæ cognoscit in verbo plures creaturas, vel etiam diuersas perfectiones diuinas, his positis.

Ex duplici
capite potest oriri.

Triplex de hac inæqualitate controuersia est, 1. Vtrum hæc visiones sint aliquo modo inæquales, intensiue, aut alio modo. 2. Vtrum sint inæquales specificè, quando habent principia effectiua diuersa. 3. Vtrum quando habent obiecta diuersa.

S. I.

Vtrum inter visiones Dei aliqua sit inæqualitas intensiua.

Negauit iam olim inæqualitatem intensiuam præmij, & beatitudinis essentialis Iouin. & non ita pridem Lutherus eo quod sola iustitia Christi nobis imputata saluari nos velit. E Catholicis nullus eam negat, sed indiuiduale illi soli rei iungunt, qui negant indiuidua eiusdem speciei posse differre plus quam numero.

Hereticorum error.

Ratio dubitandi tota petitur ex Parabola vineæ:

Matth.

Matth. 20. nam ibi operarij omnibus idem rependitur Denarius diurnus, quo certum est significari beatitudinem æternam, non autem vocationem ad gratiam, vt male contendit Vasquez, quæ non datur vt merces operis, & conuentione facta, sed sola gloria. Eam autem dari omnibus æqualem intensiue patet: ex eo quod primi vocati post laborem totius diei, conqueri sibi meritò videntur, quod eandem habeant mercedem cum ijs, qui vna tantum hora laborauerunt.

Dicendum tamen primò, est visiones Dei esse aliquo modo inæquales tum intensiue, tum entitatiue ac indiuidualiter in diuersis beatis: atque adeò vnum esse altero beatiorum tum essentialiter, tum accidentaliter.

Conclusio
Catholica.

1. Pars certa & Catholica est: sic enim sapè testantur scripturæ Matth. 13. *Aliud dedit fructum trigessimum, aliud sexagesimum, aliud centesimum.* Ioan. 14. *in domo patris mei mansiones multe sunt: 1. ad Corynth. 13. unusquisque propriam mercedem accipiet secundum laborem suum: & c. 15. sicut stella differit à stella in claritate, sic erit resurrectio mortuorum, alia omitto.* Idem definitur in Concil. Florentino, in litteris vnionis, & habetur communiter apud Patres, præsertim Hieronymum libris contra Iovin. Augustinum tract. 67. in Ioan. Aperta ratio est: quia merces adæquatur merito, visio datur vt merces meritorum inæqualium, ergo datur inæqualis.

Inæqualitas indiuidualis.

Secundæ partis, de inæqualitate indiuiduali ratio est: quia visiones quæ non differunt numero tantum, & intensiue, neque differunt specificè, necessariò differunt entitatiue ac substantialiter; visio quæ Deus videtur sine vllis creaturis, non potest differre solùm gradualiter, à visione quæ Deus videtur, cum creaturis pluribus, quia perfectio quæ nõ est nisi gradualis, non facit vt noua videantur obiecta, sed tantum vt eadem obiecta videantur clariùs. Deinde non possunt duæ illæ visiones solo differre numero, quia plus differunt visio Dei sine creaturis, & visio Dei cum creaturis, quàm duæ visiones Dei sine creaturis, sed duæ visiones sine creaturis numero differunt, ergo visio Dei cum creaturis, & visio Dei sine creaturis differunt plusquam numero. Non differunt specificè alioqui haberent diuersum obiectum primum: ergo differunt indiuidualiter, neque in contrarium opponi alia possunt, quàm quæ vniuersim probant esse impossibilem vllam distinctionem specificam minorem, & maiorem numericam.

Difficultas
parabolæ.

Ad parabolam autem de operarijs inæqualiter laborantibus in vinea, & æqualem in fine diei accipientibus mercedem. Resp. esse quidem in ea parabola multa obscurissima, in quorum explicatione interpretes non parum laborant: sed non esse tamen difficile soluere id quod opponitur ex ea, contra inæqualitatem Beatitudinis: difficile primò est, quia si loquitur ibi Christus de æqualitate *præmij*, quomodo? adderunt nouissimi primi, & primi nouissimi. Vbi ponitur manifesta inæqualitas: si non loquitur de illa æqualitate, quid habent? Quod conquerantur primi vocati, aut quare? addunt & pares illos nobis fecisti. Secundò est difficile, quia per illos operarios vel intelliguntur soli prædestinati, vel reprobi simul cum prædestinatis: si soli electi quare? illos increpans dicit Deus *an oculus tuus nequam est, tolle quod tuius est*, aut quomodo? inuenitur inter eos murmur; concluditque *multi sunt vocati pauci electi*, quasi dicat ex illis operarijs paucos electos esse, plures autem reprobos, quod si verum est, Quomodo? de omnibus illis dicitur reddere illis mercedem, & quidem dicuntur omnes eam accipere parem, quæ omnia magnam habent obscuritatem, in qua discutienda non est nobis nunc immorandum.

Satis autem nunc sit dicere, scopum parabolæ huius esse ostendere diuinæ gratiæ tantam efficaciam, vt exiguo tempore laborantes assequi possint præmium eorum, qui longo tempore laborauerunt, improperebant videlicet gentilibus, Iudæi quasi recens vocatis, neque patiebantur eos in merito, vel dignitate sibi æquari, quos vt redarguat Christus ostendit, eos vnus duntaxat horæ labore tantopere mereri potuisse, vt prioribus æquari possent, vel eos etiam antecedere, non dicit ergo æqualem omnium vocatorum esse mercedem si labor eorum & feruor inæqualis fuerit: sed tantum asserit æquale fore præmium vbi diuturnior fuerit labor, & minor feruor.

S. II.

Verum visiones sint inæquales, quando intellectus à quibus producuntur, differunt specie.

Ratio dubitandi primò est, quia illæ visiones specie differunt, in quibus sunt ordines essentialis specie diuersi, sed visiones quæ sunt ab intellectibus specie diuersis, habent ordines transcendentales specie diuersos; nam actus vitalis semper ordinem dicit essentialem ad potentiam à qua est, & omnis actio respicit essentialiter principium à quo pender: ergo actiones quæ sunt ab intellectibus specie diuersis, differunt specie.

Prima dubitatio.

Secundò, illæ visiones specie differunt quæ habent obiecta formalia specie diuersa, sed visiones procedentes ab intellectibus diuersis specie, habent obiecta formalia diuersa, ergo differunt specie. Probat minor: obiecta formalia visionum sunt obiecta formalia intellectuum. Nam potentia non tendunt in obiecta nisi mediante actu, sed obiecta formalia, intellectuum distinctorum specie, differunt specie; certum enim est quod obiectum formale adæquatum intellectus Angelici, specie differt ab obiecto formali intellectus humani, ergo etiam obiecta visionum quæ sunt ab intellectibus distinctis specie differunt.

Secunda dubitatio.

Tertiò, quoniam duæ causæ partiales simul concurrunt ad aliquem effectum, si vna earum, etiam instrumentalis sit perfectior quàm altera, effectus est semper perfectior; sed intellectus, & lumen concurrunt ad visionem vt causæ partiales: ergo quoties intellectus erit perfectior etiam visio erit perfectior. Maior videtur certa: nam maior perfectio instrumenti, sufficiens est ad ponendam in effectu inæqualitatem, v.g. eadem facultas visiva cum perfectiori specie, obiectum perfectius videt, quàm cum specie imperfectiori; similiter in operibus artefactis quo perfectius est instrumentum, eo effectus est perfectior: Confirmatur quia si sit idem habitus fidei tum in homine docto, tum in rustico, assensus fidei elicitus ab homine rustico erit imperfectior quàm habitus fidei à sancto Thoma elicitus, ergo licet causa obedientialiter agat, si tamen sit perfectior ager perfectius cum æquali lumine.

Tertia dubitatio.

Dico secundò, quantumcunque intellectus specie differant, eiusdem tamen speciei est Dei visio in omnibus beatis, neque vnquam perfectior est visio quoties intellectus perfectior æquale habet lumen gloriæ, ita cum S. Th. & Thomistis asserunt Vasq. Suar. Arrub. contra Caietan. Durand. Richard. Molin. Herice. Alarcon, & alios recentiores Theologos.

Ratio autem est: quia si perfectior esset visio quando intellectus perfectior est cum æquali lumine: sequeretur quod duo beati, æquale habentes meritum inæquale præmium haberent, & duos beatos inæquale habentes meritum, habere præmium æquale quod statim patet esse absurdissimum. Vtraque sequela patet: sint enim Angelus, & homo vel Angeli duo diuersæ speciei æqualis inter se meriti, vnus perfectior

Prima ratio.

Conclusio.

etius videbit Deum quam alter; quia aequale habebit lumen gloriae, intellectum autem perfectiorem.

Dices: ei qui perfectiorem habet intellectum, dari minus lumen gloriae, quam ei qui habet intellectum perfectiorem, sicque visiones aequales esse. Sed contra: nam quantumcumque inaequalia sint lumina, si differant specie intellectus, visiones erunt inaequales specificè, deinde lumen gloriae premium est debitum beato tanquam perfectio intellectus; ergo ubi meritum est aequale, debet etiam lumen dari aequale, sed neque rectè Molina respondet, Dei essentiam moderari suum concursum secundum proportionem meriti nam causae in actu primo completae, Deus non negat concursum sine miraculo, intellectus perfectior cum aequali lumine, est causa in actu primo completa ad visionem perfectiorem, ergo Deus sine miraculo non negat illi concursum.

Duplex confirmatio.

Deinde confirmatur probatio primò, quia si visiones specie differunt quoties intellectus specie differunt, sequeretur nullum esse Angelum qui non videat essentialiter perfectius Deum, quam videant Christus, & Beata Virgo, atque adeò sequeretur illum Angelum esse beatiorem quam Christum; nam visio est specificè perfectior, quando intellectus est specificè perfectior; intellectus autem Angeli specificè perfectior est humano intellectu Christi, inò quod dicitur de visione dici etiam debet de amore; nam voluntas Angeli amorem habebit perfectiorem essentialiter, quam habeat voluntas Christi, & B. Virginis, atque adeò sequitur illum esse sanctiorem.

Confirmatur secundo, quia si ab intellectu perfectiori visio produceretur perfectior cum aequali lumine, sequeretur quod soli perfectioni naturali intellectus responderet aliqua perfectio supernaturalis visionis: sit enim lumen intensum ut quatuor iunctum intellectui perfectio ut sex, si visio habeat sex gradus perfectionis sequitur duos esse gradus visionis debitos intellectui ratione solius perfectionis intellectus, nam illi non sunt debiti ratione luminis ut quatuor, ergo sunt debiti perfectioni solius intellectus pure naturali.

Ratio à priori.

Denique à priori ratio est, quia principia specie diuersa sepe concurrunt ad actiones & effectus eiusdem omnino speciei, quis enim dicat calefactionem à sole manantem specie differre à calefactione quae ab igne prodit: motum localem hominis, & bruti specie differre. Huiusmodi enim actiones essentialiter pendunt à principiis à quibus sunt, & tamen nemo dixerit eas specie differre, quia non procedunt à principiis quatenus specie diuersis: inò neque actiones & motus specificantur à principiis à quibus sunt, sed à terminis ad quos sunt. Altera etiam ratio est, quia omnes potentiae obedientiales ut sic eiusdem sunt speciei, quia idem habent obiectum formale.

Solutio primae dubitationis.

Ad primam Respond. intellectus specie diuersos, quando Deum vident non agere ut principia specie diuersa, sed prout conueniunt in ratione generica intellectus eleuati: sicut sol & ignis quando calefaciunt, non agunt ut principia specie diuersa. Vnde negatur quod visiones prodeunt à diuersis intellectibus, habeant ordines specie diuersos, cum non respiciant sua principia ut specie diuersa.

Solutio secundae.

Ad secundam Respond. negando etiam quod visio Dei humana, & Angelica, habeant obiecta formalia specie diuersa. Nam obiectum vtriusque visionis est Deus prout est in se, sicut fides humana, & Angelica non differunt specie, quia reuelatio est obiectum formale vtriusque. Neque ad hoc ut potentiae vitales specie differant necesse est ut earum singuli actus specie differant, haec igitur propositio debet distinguì, obiecta formalia visionum, sunt

Tom. I.

obiecta formalia intellectuum, inadæquata concedo: adæquata nego. Fateor quod adæquata obiecta intellectuum specie distinctorum differunt specie, non autem obiecta inadæquata, nam intellectus Angelicus etiam si multos habeat actus specie differentes ab actibus intellectus humani, eos nimirum ad quos habet potentiam completam, habet tamen alios multos eiusdem speciei; quia se extendit ad totum ad quod se extendit intellectus humanus.

Instantia.

Instabis quoties potentiae vitales differunt specie, actus etiam earum specie differunt, alioqui intellectus, & voluntas producere possent actus vitales eiusdem speciei.

Respond. disting. anteced. quoties potentiae vitales distinguuntur specie, ita ut earum obiecta formalia distinguantur adæquate, toties necesse est ut actus earum specie differant concedo: quoties earum obiecta formalia inadæquate tantum distinguuntur nego. Nam potentiae specificantur per actus adæquatos, non per actus inadæquatos, verbi gratia intellectus, & voluntas ita specie differunt, ut earum obiecta formalia sint adæquate distincta; obiectum enim intellectus est *verum*, & obiectum voluntatis est *bonum*: idè actus intellectus, & voluntatis semper specie differunt. Intellectus autem Angelicus, & humanus ita specie differunt, ut obiecta earum formalia non sint adæquate diuersa, nam vterque respicit ens ut verum, idèque non est necesse ut omnes eorum actus specie differant.

Solutio tertiae.

Ad tertiam Respond. disting. maiorem, quoties duae causae partiales concurrunt simul ad eundem effectum, si vna earum sit perfectior, effectus etiam est perfectior, si causa illa perfectior, ita eleuetur per alteram ut aequaliter semper agat, nego: si non eleuatur per alteram concedo, verbi gratia quando species in oculo est perfectior idè perfectius videt oculus, quia species minus perfecta, impedit ne oculus exercere possit totum suum conatum: neque species perfectior oculum eleuat ut agat supra suas vires, at verò quando intellectus agit cum lumine gloriae, eleuatur ad agendum, & aequaliter semper agit nam intellectus perfectior non impedit ne lumen gloriae totum suum conatum exerat, quod idem dico de instrumentis artis. Vnde vno verbo dici potest illa omnia vera esse posse in causis naturaliter agentibus, non autem in ijs quae agunt obedientialiter eo quod causa perfectior non agat nisi quantum eleuatur.

Ad confirmat. Respond. cum Vasque in assensu fidei duo esse, primum est apprehensio terminorum de quibus fertur iudicium, alterum est ipse assensus fidei, primum illud in homine docto perfectius erit quam in rustico, secundum nunquam excedet perfectionem habitus fidei.

§. III.

Utrum visiones Dei specie differant quando earum obiecta specie differunt.

Proest visio habere obiecta diuersa primò, si plures aut pauciores videat creaturas quam altera. Secundo si vna videat vel vnam personam sine altera, vel vnum attributum tantum: altera verò videat omnes personas, & omnia attributa, quaeritur ergo quomodo visiones illae specie differant.

Triplex dubitatio

Ratio autem dubitandi est primò, quia quando aliqua res ordinem vnum essentialem habet, quem non habet altera, specie distinguitur ab altera, visio quae non videt nisi Deum non habet vnum ordinem essentialem quem habet visio quae terminatur ad Deum, & creaturas; haec enim posterior visio per suammet essentiam exprimit creaturas in omni

I 2

potentia

potentia & est ordo essentialis ad illas, ergo specie differt ab altera illa visione. Confirmatur quia si essent duae visiones quarum una patre exprimeret sine filio, altera filium sine patre, distinguerentur specie, ex eo præcisè quia diuersos haberent ordines transcendentales.

Secundò, si daretur forma intellectualis quæ ex sua natura esset principium intelligendi, & appetendi: altera verò esset tantum principium intelligendi, distinguerentur specie, quia una careret ordine transcendentali, quem haberet altera, ergo duae visiones differunt specie, propter ordines transcendentales diuersos.

Tertiò, visio quæ cognoscit creaturas in omnipotentia, exprimit in modo cognoscendi omnipotentiam diuerso modo quam illam exprimat visio quæ non cognoscit creaturas, ergo illa visiones differunt etiam obiectis formalibus primarijs, imò visionem quæ diuersas cognoscit creaturas, diuersa cognoscunt attributa Dei, sed huiusmodi visiones diuersa cognoscunt attributa Dei, ergo specie differunt.

Conclusio. Dico tertiò, visiones Dei, quæ terminantur ad creaturas specie diuersas differunt perfectione indiuiduali non autem specificè, si autem terminarentur ad unam personam sine alijs vel ad unum attributum sine alijs specie differrent.

Primæ partis ratio est quia, illud inter visiones ponere non potest distinctionem specificam quod non specificat visiones; sed creaturæ visæ in verbo, cum sint obiecta solum materialia, & secundaria, non specificant visiones: ergo quando idem videtur obiectum primarium, etiam si diuersa videantur obiecta secundaria, semper visiones sunt eiusdem speciei, cum solum obiectum formale visionum illas non specificet cum autem diuersitas illa visionum non sit tantum numerica (vt dixi) debet esse substantialis sed indiuidualis.

Secunda pars euident est: quia vbi sunt obiecta primaria diuersa, ibi sunt visiones diuersæ formaliter & specificè; sed si visiones ad diuersas terminantur personas, vel ad attributa diuersa, habebunt diuersa obiecta formalia: ergo erunt diuersæ.

Solutio primæ dubitandi. Ad primam Resp. visionem habere ordinem transcendentalem primarium, & formalem ad obiectum primarium, & formale: ordinem autem secundarium, & materiale duntaxat ad obiectum secundarium, & materiale. Quamuis autem uterque ille ordo sit essentialis visioni, non sequitur tamen visiones specie differre, per ordines essentielles secundarios duntaxat & materiales, quia sicut obiectum secundarium, & materiale non constituit visionem in sua specie, sic ordo ille secundarius, & materialis, vel potius secundariò tantum essentialis, & materialiter, non dat diuersitatem nisi materiale: ordo ergo quem visio Dei habet ad obiecta secundaria, essentialis est sed materialiter, & secundariò, idè non variat speciem visionum, vnde.

Ad confirm. Resp. visiones illas differre specie quarum una respiceret patrem, altera filium; nam illæ habent obiecta primaria diuersa atque adèò transcendentales ordines formaliter diuersos & primariò. Ad argumentum ergo totum, illa maior distinguitur, illæ visiones specie differunt quarum una ordine transcendentali caret, quem habet altera, si sit ordo essentialis, primariò & formalis concedo: si sit ordo essentialis secundariò & materialis, nego.

Solutio secundæ. Ad secundam eadem Responsio est: nam forma illa quæ principium esset intelligendi simul & appetendi, & illa quæ principium esset duntaxat intelligendi, haberent ordines ad diuersa obiecta formalia, idèò specie differrent, visiones autem ad diuersas

creaturas habent ordinem ad diuersa tantum obiecta materialia.

Instabis, vbi est essentia diuersa ibi est species diuersa, sed vbi est ordo essentialis diuersus, est diuersa essentia, ergo & species diuersa.

Resp. disting. maiorem vbi est essentia formaliter, & primariò diuersa est species diuersa concedo: vbi est essentia materialiter solum, & secundariò diuersa ibi est species diuersa nego.

Ad tertiam Resp. eandem semper distinctionem recurrere, visio quæ in omnipotentia diuersas exprimit creaturas, exprimit omnipotentiam diuerso modo, formaliter & primariò nego: diuerso modo materialiter & secundariò concedo, similiter illæ visiones specie differunt quæ diuersa exprimunt attributa Dei primariò & formaliter diuersa concedo, diuersa materialiter tantum & secundariò nego: cum cognoscuntur diuersæ creaturæ in Deo, non cognoscuntur necessariò attributa primariò diuersa sed tantum secundariò rationes eiusdem attributi, vt supra dixi.

SECTIO III.

Utrum visio Dei sit, vel esse possit comprehensua.

Certum est primò comprehensionem sumi aliquando improprie, aliquando proprie: sumpta improprie significat aliquando cognitionem quantumque intellectus euidentem, vt possit comprehendere cum omnibus sanctis, id est euidenter cognoscere: aliquando ademptionem, seu assequutionem finis intenti, vnde beati omnes dicuntur comprehensores, & inter doctores Beatitudinis una est comprehensio. Proprie autem sumpta comprehensio, significat illam cognitionem, quæ sic adæquata est obiecto cognito, vt nihil in eo sit quod lateat cognoscentem, id est ita vt nihil in obiecto sit cognoscibile, quod ab ea cognitione distinctè non attingatur. Hanc autem veram esse significationem comprehensionis primò probari potest ex analogia comprehensionis corporæ ac localis: loco enim dicitur comprehendi corpus, quod sic est intra locum adæquate, vt nihil eius sit extra illum locum. Deinde sic omnino explicant S. Patres, præsertim Augustin. epist. 112. c. 8. *Aliud est (inquit) videre, aliud comprehendere, quandoquidem id videtur quod presens vnicuique sentitur: totum autem comprehenditur videndo, quod ita videtur vt nihil eius lateat videntem*, alibi etiam vocat plenam & perfectam cognitionem vt in quaestione de Trinit. & optimè 112. de ciuit. c. 18. ostendit adæquationem hanc obiecti, & cognitionis, *quidquid (inquit) scientiâ comprehenditur, scientis cognitione fitur*, id est ita adæquatur vt nihil obiecti sit extra, sed cognoscatur totaliter, aliorum patrum eadem mens est vt patebit infra.

Certum est secundò, eas ad comprehensionem conditiones necessariò requiri, quæ necessariae sunt vt cognitio sit omnino adæquata obiecto intelligibili cum autem in obiecto alia sit perfectio extensiuæ quia obiectum plures habet perfectiones saltem ratione distinctas: alia intensiuæ quia eadem perfectio obiecti v. g. sapientia, plures, vel pauciores habet gradus virtuales, atque adèò imperfectius vel perfectius potest intelligi: propterea duas conditiones vera comprehensio requirit, prima est vt adæquet intelligibilitatem obiecti extensiuam, adèò vt nihil sit in obiecto vel formaliter vel eminenter quod non cognoscatur vnâ & indiuisibili cognitione: secunda vt adæquet intelligibilitatem intensiuam id est cognoscat obiectum quantum illud est cognoscibile quod sanè quid sit difficillimè video explicari: nam illud quantum est cognoscibile vel significat aliquid se tenens ex parte

Solutio tertiæ.

Comprehensio

Triplex conditio.